

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 4.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.4.14>

УДК 355.001.4:351.78(477)

В. П. Якобчук,

к. е. н., професор, завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,

Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2147-7994>

А. Б. Войтенко,

к. держ. упр., Заслужений юрист України, професор кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління,

Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8661-2101>

В. А. Довженко,

к. е. н., доцент кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління, Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000/0001/7441/3535>

Н. С. Пугачова,

асистент кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління, Поліський національний університет, м. Житомир

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9101-1148>

**ПУБЛІЧНА БЕЗПЕКА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ**

V. Yakobchuk,

*PhD in Economics, Professor, Head of the Department of Economic Theory,
Intellectual Property And Public Administration,
Polissia National University, Zhytomyr*

A. Voytenko,

*PhD in Public Administration, Professor of the Department of Economic Theory,
Intellectual Property And Public Administration,
Polissia National University, Zhytomyr*

V. Dovzhenko,

*PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic
Theory, Intellectual Property and Public Administration,
Polissia National University, Zhytomyr*

N. Puhachova,

*Assistant of the Department of Economic Theory, Intellectual Property And Public
Administration, Polissia National University, Zhytomyr*

PUBLIC SAFETY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN CONDITIONS OF MARTIAL LAW

У статті проаналізовано понятійний апарат питань публічної безпеки, акцентовано увагу на характеристики безпеки розвитку територіальних громад, розкрито концептуальні основи управління публічною безпекою на територіальному рівні, визначено функції інститутів публічного адміністрування, громадянських організацій, силових структур у запобіганні загрозам. Зроблено акцент на ролі громадськості, правоохоронних органів, служб з надзвичайних ситуацій, органів місцевої влади, військових інститутів у забезпеченні безпеки громад в умовах воєнного стану. Зроблена оцінка зарубіжного досвіду комунікації і взаємодії органів влади та правоохоронних структур в питаннях безпеки територій, визначено перспективи його впровадження в територіальних громадах України.

Акцентовано увагу на негативних змінах, які зумовлені воєнним станом, що відображають зростання рівня злочинності, корупції, економічної нестабільності, відобрановими видами загроз і злочинів, спричинених військовою інтервенцією росії, а також необхідністю впорядкування систем реагування на повідомлення про загрози особистій безпеці громадян, підвищити їх ефективність в надзвичайних ситуаціях. В дослідженні розглянуто шляхи покращення місцевої інфраструктури безпеки, систем відеоспостереження та оповіщення про надзвичайні події. Приділено увагу проблемам навчання населення методам забезпечення особистої безпеки та підвищенню рівня обізнаності громадськості про потенційні та реальні небезпеки. Таким чином, посилення воєнно-політичної кризи вимагає вдосконалення систем запобігання небезпекам, потребує забезпечення сучасного механізму управління публічною безпекою територіальних громад.

The article analyzes the conceptual apparatus of public security issues, focuses on the characteristics of the security of territorial communities' development, reveals the conceptual framework for public security management at the territorial level, and defines the functions of public administration institutions, civil society organizations, and law enforcement agencies in preventing threats. The author emphasizes the role of the public, law enforcement agencies, emergency services, local authorities, and military institutions in ensuring the security of communities under martial law. The author assesses the foreign experience of communication and interaction between the authorities and law enforcement agencies in matters of territorial security, and identifies the prospects for its implementation in the territorial communities of Ukraine.

Attention is focused on the negative changes caused by martial law, reflecting the increase in crime, corruption, economic instability, selected types of threats and crimes caused by Russia's military intervention, as well as the need to streamline the systems of response to reports of threats to the personal safety of citizens, and to increase their effectiveness in emergency situations. The study examines ways to

improve local security infrastructure, video surveillance systems, and emergency notification. Attention is paid to the problems of educating the population on methods of ensuring personal safety and raising public awareness of potential and real dangers. Thus, the intensification of the military-political crisis requires improvement of the systems of danger prevention and the need to provide a modern mechanism for managing the public security of territorial communities.

In the context of military aggression, the security of the development of territorial communities is impossible without a stable and functional system of public administration, law enforcement agencies, law enforcement bodies, and the public working in the sector of public protection of the population of territorial communities. Modern challenges and threats are primarily hybrid in nature, caused by the growing complexity of socio-demographic, economic, political, legal, psychological and technological factors that require a systemic response and adequate transformation of the entire security sector.

Ключові слова: *публічна безпека, воєнний стан, публічне управління, адміністрування, територіальна громада, розвиток, державна політика, сек'юритизація.*

Keywords: *public security, martial law, public administration, administration, territorial community, development, public policy, securitization.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах воєнної агресії, безпека розвитку територіальних громад неможлива без стабільної та функціональної системи діяльності органів публічного управління, силових структур, органів правопорядку, громадськості, які працюють в секторі публічного захисту населення територіальних громад. Сучасні виклики та загрози, насамперед носять гібридний характер, вони зумовлені посиленням комплексу соціально-демографічних, економічних, політичних, правових, психологічних і технологічних чинників, що вимагають системного реагування та адекватної

трансформації всього сектору безпеки.

Але, разом з тим, на сьогоднішній день у дослідженнях питань безпеки та захисту людини і території переважає прагматичний підхід, тобто дослідження здійснюються незалежно, причому кожна галузь займається своїм власним видом безпеки або захистом, а кожен вид безпеки здебільшого створює власний професійний понятійний апарат. Багато фахівців вважають, що не можна пов'язувати проблеми міжнародної безпеки, економічної безпеки, екологічної безпеки, пожежної безпеки, воєнної безпеки інформаційної безпеки, чи безпеки праці в одному блоці, оскільки вони не мають спільного змісту. На це є очевидні причини, по-перше, не проводилося фахове порівняння між різними видами безпеки, крім того, не було зроблено спроб системного узагальнення шляхів вирішення безпекових питань на територіальному рівні.

Фахівці в кожній галузі працюють і розробляють свої власні концептуальні безпеки або заходи безпеки незалежно один від одного, кожен вид безпеки вирішує свої специфічні завдання у цій сфері, які мають на меті запобігти небезпеці або негативним її наслідкам. З цієї причини, кожен вид безпеки був створений з урахуванням заходів, спрямованих на запобігання небезпеці або негативним її наслідкам, таким чином, різні види безпеки досліджувалися і розвивалися окремо, не враховуючи системного впливу явища на життєдіяльність територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Питання безпеки на різних рівнях державного адміністрування аналізувались в працях А. Возженикова, В. Кардашова, А. Позднякова, А. Прохожева, С. Смульського, які розкрили основи національної безпеки, обґрунтували функції управлінських систем по забезпеченню нацбезпеки та стабільності на різних рівнях адміністрування. Взаємодію органів влади та правоохоронних органів на територіальному рівні досліджували такі вчені, як В.

Авер'янов, І. Голосніченко, Є. Додін, А. Закалюк, В. Колпаков А. Комзюк, М. Костецький, О. Кузьменко, В. Олефір, О. Остапенко, В. Томін, А. Шульга.

Формування цілей статті. Метою дослідження є розробка теоретико-методологічних засад та практичних рекомендацій, покращення механізмів публічного управління безпекою розвитку територіальних громад, на основі побудови ефективної публічної безпекової політики на територіальному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Прагнення досліджувати безпеку і пов'язані з нею питання, як структуровану систему, викликало появу різних наукових течій в безпекознавстві, на основі яких сформувалися наукові школи. На сучасному етапі, в умовах виникнення нових ризиків та небезпек, проходять концептуальні трансформації наукових шкіл, які пов'язані з необхідністю застосування міждисциплінарних підходів. Так, загострення геополітичних, соціально-економічних та гуманітарних проблем, потребує на територіальному рівні, обґрунтування застосування теоретичного інструментарію у формуванні системи публічної безпеки громад.

Але, у вирішенні цих питань, фундаментальними залишаються принципи визначені Копенгагенською, Уельською та Паризькою теоріями безпеки. Так, на думку представників зазначених теорій, дослідження безпеки мають бути зосереджені на рівні аналізу національних соціально-економічних систем держав, на рівні міжнародних відносин, тобто для подолання загроз суверенітету держави. Дослідження стало синонімом дисципліни міжнародних відносин, де питання «чия безпека, хто забезпечує безпеку і які загрози» потребували геополітичних відповідей [1].

Однак, представники цих теорій сходяться в тому, що безпека – це стан захищеності від усіх форм небезпеки через свідомий процес створення системи безпеки, яка гарантує суспільну довіру та впевненість. Таки підхід узгоджується з теорією ієрархії потреб Маслоу, яка стверджує, що найважливішою потребою людини є «безпека і захищеність», це допомагає зрозуміти, чому країни, організації та окремі особи надають першочергового значення безпеці та безпековим дослідженням[2].

Отже, сучасна наука про безпекознавство має об'єднувати погляди вчених в напрямку подолання загроз розвитку міжнародних відносин, суспільних комунікації, вирішення геополітичних, кримінологічних, військових та соціально-економічних проблем, досліджувати шляхи досягнення національної безпеки, кожного громадянина країни, захист умов його життя, праці та наявності засобів до існування. Така система безпеки може бути побудована при формуванні системи пріоритетів по забезпеченню суверенітету держави, її територіальної цілісності, підтриманні обороноздатності в умовах воєнних дій.

Копенгагенська теорія безпеки була розроблена Копенгагенською школою безпекових досліджень, представлена Копенгагенським інститутом досліджень конфліктів, заснованим в 1985 році, з метою підтримки і зміцнення міждисциплінарних досліджень у сфері миру і безпеки. Інститут зарекомендував себе як новий рушій безпеки і оборони і трансформував традиційну парадигму безпекового мислення в більш реалістичний, конструктивний перспективний підхід. Основним здобутком та теоретичним внеском Копенгагенської теорії безпеки є започаткування концепції «сек'юритизації і десек'юритизації» [3].

Так, у 1990-х роках, Копенгагенська школа змістила фокус досліджень безпеки, включивши до неї людські, екологічні, суспільні, економічні та політичні аспекти. Згодом, ці п'ять сфер стали ядром теорії сек'юритизації, таким чином встановивши міждисциплінарний підхід до вивчення проблем безпеки та пошуку безпекових рішень, головним аргументом школи була необхідність «розширення і поглиблення» питань безпеки [3].

Копенгагенська школа здійснила продуктивний синтез традиціоналістських і критичних аспектів міжнародної безпеки, реалістичного і конструктивістського підходів до теорії міжнародних відносин. Концепція сек'юритизації характеризується ідеєю про те, що теми, які встановлюються, як об'єкти безпеки і отримують статус загрози в певному соціальному контексті, спочатку будуються з процесу соціальної інтерпретації проблеми, а потім створюються за допомогою політичного порядку денного, який перетворює це питання в сек'юритизовану проблему. Зазирнувши в епоху після закінчення

холодної війни, теорія допомагає нам зрозуміти міжнародну безпеку, оскільки вона стикається з новими викликами, які називаються «новими загрозами безпеці у вигляді тероризму та кібербезпеки» [4].

Уельська школа критичної теорії безпеки, яка була створена в Аберістуйському університеті в Уельсі є об'єднанням феміністичної школи, постпозитивізму і валлійської філософської школи. Вона розширила соціальну теорію, використовуючи соціальну трансформацію для вивчення та аналізу чинників, що перешкоджають людській емансипації. На думку представників школи, «безпека – це емансипація», а «емансипація – це безпека», оскільки лише тоді, коли люди почуваються в безпеці, вони можуть відчувати себе вільними від обмежень емансипації. Школа постулювала, що як держава, так і інші суб'єкти, такі як окремі особи, суспільство та жінки, повинні бути залучені до обговорення та розгляду питань безпеки [5].

На думку представників Паризької школи, держава сьогодні не має такого авторитету, як раніше, що пов'язано з дедиференціацією внутрішньої і зовнішньої сфер безпеки, яка створила тісну співпрацю між внутрішніми і зовнішніми органами безпеки, що призвело до появи транснаціональної мережі професіоналів у сфері безпеки. Паризькі/онтологічні теорії з введенням міждисциплінарної концепції в дослідження безпеки відкрили можливості для аналізу питань безпеки із застосуванням міждисциплінарного підходу. Теоретики паризької/онтологічної теорії безпеки підтримує погляди копенгагенської теорії безпеки на необхідність «сек'юритизації». Незважаючи на те, що погляди валлійської та копенгагенської теорій безпеки відрізнялися, вони сходяться на думці щодо розширення горизонту або обсягу досліджень безпеки, оскільки традиційний/реалістичний підхід більше не є ефективним для вивчення та аналізу багатовимірних сучасних проблем безпеки. Незважаючи на свій внесок, ці теорії не позбавлені критичних зауважень, однак внесок цих наукових шкіл допомагає просувати дослідження безпеки на територіальному і глобальному рівнях, а також провокує появу досліджень в галузі безпеки громад.

Отже, враховуючи різні підходи до управління публічною безпекою, можна констатувати, що сьогодні, на рівні територіальних громад, це процес застосування сукупності правових, політичних, організаційних, економічних, соціальних та інших заходів, спрямованих на забезпечення безпеки життя, здоров'я та збереження майна громадян, а також стійкості життєдіяльності територіальних громад у період воєнного стану. Отже, механізми управління безпекою територіальних громад, мають базуватись на комплексній оцінці ступеня існуючих і потенційних загроз, аналізі основних інструментів взаємодії суб'єктів та інститутів, в залежності від виду небезпек, оцінюванні ситуації та очікуваних результатів регулювання процесу захисту особистих та територіальних інтересів. Це є основою для системного вирішення проблем безпеки та вибору відповідних методів подолання небезпек, розробки заходів та акумулювання ресурсів для усунення загроз у економічній, соціальній, політичній, військовій та інших сферах на територіальному рівні [6].

Вирішувати питання безпеки розвитку громад потрібно в комплексі, в процесі розв'язання найбільш актуальних техногенних, політичних, соціальних, економічних та воєнних проблем. Це передбачає створення пріоритетних секторів впливу на безпекову ситуацію в громадах за принципом «згори до низу», що дає можливість ідентифікації процесу сек'юритизації. Суб'єкт сек'юритизації ідентифікує певну політичну проблему, а потім наголошує на необхідності її вирішення як проблему безпеки. Ця проблема потрапляє до безпекового порядку денного безпеки і має високий пріоритет вирішення. Специфікація формальних рамок безпеки і процесу сек'юритизації є основними перевагами безпеки розвитку територіальних громад та процесу сек'юритизації захисту кожного окремого громадянина [6].

При розробці і впровадженні механізмів управління безпекою громад потрібно враховувати, що ризик небезпек виникає від свідомо контрольованих дій, або від хаотичних і неконтрольованих дій кожної частини системи. Тобто, у поведінці елементів можуть виникати моменти, коли елементи, навмисно або випадково, вступають у безпосередню взаємодію (зіткнення, удар). Багато

взаємодій є негативними, з руйнівним впливом, цей вплив пропорційний величині та напряму дії, де окремі об'єкти беруть участь у негативних взаємодіях.

Створення ефективних механізмів управління ризиками в громадах дозволяє оцінити, які саме загрози, або негативні дії впливають на об'єкт дослідження, і які з них мають значний вплив. Метою ідентифікації ризиків є визначити найгірший можливий вплив загроз і підготувати заходи для протидії цим загрозам. Запропоновані заходи повинні запобігти наслідкам загроз або запобігти негативному впливу на об'єкт, таким чином метою управління ризиками в громадах є вираження того, наскільки ймовірним і великим буде негативний вплив на об'єкт. Ризик повинен бути визначений як кількісно, так і якісно, його розміри зазвичай мають більше змінних, тому ступінь ризику характеризується розміром негативного впливу або шкоди та ймовірністю реалізації заходів подолання загроз.

Питання зменшення ризиків може бути вирішене через побудову нових моделей управління публічною безпекою, які реалізуються через проекти, програми, плани. Так, реалізація проекту «Поліція діалогу», передбачає створення комунікативних груп (перемовників), це комунікаційні угруповання, які задіяні під час масових зібрань у всіх регіонах країни. Так, в 2022 році правоохоронні органи України забезпечили охорону порядку під час майже 90 тисяч масових заходів, у яких взяли участь понад 8,2 мільйона осіб. Публічний порядок забезпечували загалом 203 тисячі поліцейських та понад 49,5 тисячі військовослужбовців Національної гвардії України [12].

Ефективно діє проект «Поліцейський офіцер громади», який започатковано у співпраці з міжнародними партнерами, це поліцейські, які працюють в об'єднаних територіальних громадах, у сільській місцевості та малих містах. Вони відкриті до людей, особисто знають місцевих мешканців та їх проблеми і надають якісні правоохоронні послуги, створюючи безпечне спільне середовище. Завдяки співпраці з місцевими громадами в рамках проекту відкрито 338 поліцейських станцій, у тому числі 16 центрів безпеки, що значно розширило доступ до поліцейських послуг у віддалених районах [12].

На сьогодні проект реалізовано у 10 областях, це Волинська, Донецька, Дніпропетровська, Запорізька, Кіровоградська, Луганська, Рівненська, Харківська, Хмельницька та Черкаська області. У них працюють 250 поліцейських офіцерів громади (30 – у Волинській області, 63 – у Дніпропетровській, 17 – у Кіровоградській, 30 – у Рівненській, 26 – у Харківській, 27 – у Черкаській та 57 – у Хмельницькій областях). У співпраці з органами місцевого самоврядування та управління об'єднаних територіальних громад відкрито 98 поліцейських станцій, у тому числі 3 поліцейські станції у складі центрів безпеки. Реагування на повідомлення про злочини, їх виявлення та швидке розкриття було покращено завдяки використанню відеоспостереження та аналізу відеоконтенту [12].

Налагоджено співпрацю з місією Збройних сил Канади з підтримки сил безпеки України (операція UNIFIER) з метою надання консультативної допомоги в організації навчального процесу та вдосконалення навчальних програм Центру. З 2018 року для забезпечення житлом військовослужбовців Національної гвардії збудовано, придбано або отримано з інших джерел 1 082 квартири. Щороку забезпечення житлом збільшується в середньому на 500 квартир, що дозволяє балансувати між забезпеченням житлом військовослужбовців та обліком військовослужбовців, які потребують поліпшення житлових умов [12].

Багато уваги приділяється реалізації інвестиційних проєктів, а саме «Єдина система авіаційної безпеки та цивільного захисту», яка забезпечує Державну прикордонну службу України 24 патрульними вертольотами. За державним оборонним замовленням отримано та введено в експлуатацію малі патрульні катери Морської охорони та Морської прикордонної служби тощо. Вжито заходи для підтримання технічної готовності кораблів та патрульних катерів: 27 кораблів та патрульних катерів пройшли судноремонтні роботи, 7 суден корабельно-катерного складу відремонтовано силами Держприкордонслужби [12].

Для посилення безпеки прикордонних громад покращено умови дії безвізового режиму з ЄС, зокрема, 157 пунктів пропуску обладнано автоматизованими робочими місцями біометричного контролю. Виконано розпорядження Ради національної безпеки і оборони України щодо фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства в пунктах пропуску через державний кордон. Запущено автоматизовану систему контролю та ідентифікації осіб, яким тимчасово обмежено право виїзду з України за рішеннями державних виконавців (боржники, платники аліментів тощо). Запроваджено автоматичну перевірку страхових сертифікатів для транспортних засобів, які перетинають державний кордон. Система використовує базу даних Моторного транспортного страхового бюро України «Зелена картка». Затверджено технічне завдання на модернізацію інтегрованої міжвідомчої інформаційно-телекомунікаційної системи «Аркан». Забезпечено роботу системи в режимі онлайн. Розроблено Дорожню карту впровадження системи електронної черги «Електронна черга» та підхід до реалізації Дорожньої карти у пункті пропуску «Краковець» Львівської області [12].

Для повоєнного відновлення безпеки розвитку громад, Україна має створити систему запобігання та оперативного реагування на надзвичайні ситуації. Тільки у передвоєнний рік виникло 51 613 пожеж, 2 694 особи були врятовані командами Державної служби з надзвичайних ситуацій, від вогню було захищено 14 939 будівель та 1 180 одиниць техніки. Групи піротехнічних робіт ДСНС оперативно реагували на кожне повідомлення громадян про виявлення вибухонебезпечних предметів та проводили планові роботи з очищення (розмінування) території України від вибухонебезпечних предметів [12].

Команди здійснили 6 597 виїздів на місця, виявили, вилучили та знешкодили 29 644 вибухонебезпечні предмети, зокрема 407 авіаційних бомб, обстежили та розмінували загальну площу 2,98 га землі та 20,82 га водних об'єктів, у тому числі в Донецькій та Луганській областях: 537 виїздів на місця, виявлено та знешкоджено 8 887 вибухонебезпечних предметів, обстежено та

розміновано У рамках заходів з утилізації небажаних та непридатних до використання боєприпасів в рамках Імплементативної угоди між Кабінетом Міністрів України та НАТО про знищення легких озброєнь і стрілецької зброї, звичайних видів боєприпасів та протипіхотних мін типу ПФМ-1 піротехнічні підрозділи ДСНС знищили 10 237 вибухонебезпечних предметів [12].

Протягом останнього року піротехнічні підрозділи ДСНС територіальних громад знищили 39 881 вибухонебезпечний предмет (у тому числі в рамках заходів зі знешкодження). Станом на 2022 рік органами місцевого самоврядування за сприяння територіальних органів ДСНС створено 1 228 підрозділів пожежної охорони, у тому числі 512 підрозділів в об'єднаних територіальних громадах. В територіальних громадах створюються Центри безпеки, з них 25 вже повністю функціонуючі, до складу яких увійшли новостворені місцеві пожежні команди, підрозділи Національної поліції та бригади швидкої медичної допомоги. В період воєнного стану, державна служба з надзвичайних ситуацій організувала активну співпрацю з органами влади та громадськими організаціями з метою розвитку добровільного пожежного руху [12].

Для забезпечення державних гідрометеорологічних спостережень у сфері компетенції ДСНС та надання сучасних гідрометеорологічних послуг для системи реагування на надзвичайні ситуації були прийняті нормативно-правові акти, зокрема, наказ МВС від 28 лютого 2018 р. № 154 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу за вмістом миш'яку, кадмію, ртуті, нікелю та поліциклічних ароматичних вуглеводнів в атмосферному повітрі» (zareєстровано в Міністерстві юстиції 22 березня 2018 р., реєстр. 351/31803) та Наказ № 931 від 16 листопада 2018 року «Про затвердження Програми екологічного моніторингу гідрометеорологічних об'єктів Державної служби України з надзвичайних ситуацій». В Україні впроваджено Систему підтримки прийняття рішень в режимі реального часу (RODOS), розроблену Консорціумом Європейського інституту в рамках 3-7 Рамкових програм Європейської Комісії з досліджень [7].

З метою посилення безпеки громад в період воєнного стану впроваджено систему екстреної допомоги населенню за номером 112, сьогодні Державна служба з надзвичайних ситуацій продовжує вживати заходів, необхідних для розгортання в Україні системи екстреної допомоги населенню за номером 112. На виконання доручення Прем'єр-міністра України від 04 лютого 2020 року № 4639/0/1-20 ДСНС, її Головні управління у Дніпропетровській, Київській областях та м. Києві спільно з місцевими органами виконавчої влади вживаються заходи щодо реалізації пілотних проектів із запровадження системи 112 у інших громадах [11].

Активізація воєнних дій викликала необхідність розвитку в громадах цифровізації адміністративних послуг, з метою забезпечення доступу громадян та бізнесу до якісних та зручних державних послуг без корупційних ризиків. Державна міграційна служба України запустила пілотний проєкт, який дозволяє здійснювати реєстрацію та зняття з реєстрації місця проживання в електронному вигляді (проєкт постанови Кабінету Міністрів «Про реалізацію пілотного проєкту з електронної реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання», розроблений Міністерством цифрової трансформації України на виконання п. 10 ст. 1 Указу Президента України від 04 вересня 2019 року № 647/2019 «Про заходи із забезпечення надання якісних державних послуг») [8].

Відцифрування найважливіших державних послуг, в умовах війни, створює економічні можливості для бізнесу, покращує ефективність процесу надання публічних послуг онлайн (державна реєстрація/зняття з обліку транспортних засобів) та мінімізує витрати часу. Головний сервісний центр МВС (ГСЦ МВС) та Державне агентство з питань електронного урядування в рамках проєкту «Прозорість та підзвітність у державному управлінні та послугах (TAPAS)», що реалізується Фондом Євразія, працюють над відцифруванням пріоритетних публічних послуг в громадах [10].

В період воєнної агресії, особливе значення належить своєчасному та оперативному реагуванню на надзвичайні ситуації та події, що загрожують життю людей, тому потрібно прискорити проведення оперативно-пошукових

заходів, гасіння пожеж у природних екосистемах, аеромедичної евакуації постраждалих та доставки гуманітарної допомоги. Покращення технічної готовності пожежних та аварійно-рятувальних підрозділів ДСНС до виконання завдань за призначенням, надання оперативної інформації про фактичні та очікувані зміни гідрометеорологічних умов, оповіщення про небезпечні гідрометеорологічні явища та рівень забруднення навколишнього природного середовища теж є пріоритетами безпеки розвитку громад [9].

Проблеми безпеки розвитку територіальних громад пов'язані з покращенням соціально-економічних відносин та комунікації між владними структурами та громадянським суспільством, що спроможне забезпечити стабільність економіки, збереження екології, соціальну справедливість та політичну незаангажованість державного управління на територіальному рівні. Потрібно розробити такі системи адміністрування, які б змогли створити умови консенсусу між усіма стейкхолдерами та забезпечити взаємодію місцевих влад, інститутів громадянського суспільства, силових структур та бізнесу. Під час війни відбувається політизація та посилюється корумпованість організованих злочинних груп, які нарощують фінансово-економічний та техніко-технологічний потенціал, громади, еволюційно або революційно переходять у нову якість, що впливає на сучасний стан національної безпеки [10].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Війна в Україні викликала небезпеку втрати власного суверенітету, це потребує зосередити засоби та ресурси для захисту інтересів країни в цілому і кожної територіальної громади зокрема, на управлінсько-державницькому, економічному, політичному, соціальному, екологічному рівнях. Воєнна агресія, посилила існуючі та виникла нові загрози в кожній територіальній громаді, що порушили баланс та стабільність соціально-економічних та екосистем, викликала гуманітарну кризу та посилила міграційні процеси, що потребує цілеспрямованих дій державних органів влади по управлінню безпекою на територіальному рівні. Для результативності дій, органам влади, спільно з громадськістю, потрібно чітко визначити пріоритетні

напрями реалізації державної політики в сфері безпеки, протистояти зростаючим внутрішнім і зовнішнім загрозам. Необхідно знайти інноваційні інструменти оперативного реагування на небезпеки, зосередитись на довгостроковому плануванні соціально-економічних трансформацій та побудові стратегій сталого розвитку територіальних громад.

Література

1. What is Security Studies? *Graduate Blog*. URL: <https://graduate.northeastern.edu/resources/what-is-security-studies/> (date of access: 15.03.2024).
2. Multidisciplinary Approaches to Security: The Paris School and Ontological Security. *E-International Relations*. URL: <https://www.e-ir.info/2021/07/13/multidisciplinary-approaches-to-security-the-paris-school-and-ontological-security/> (date of access: 20.03.2024).
3. University of Groningen. Origins of Differentiation in Critical Security Schools Sezal, Mustafa. *Enjoy free comfortable tools to publish, exchange, and share any kind of documents online!*. URL: <https://docplayer.net/195109918-University-of-groningen-origins-of-differentiation-in-critical-security-schools-sezal-mustafa.html> (date of access: 21.03.2024).
4. Community Policing for Mayors: A Municipal Service Model for Community Policing and Beyond | Office of Justice Programs. *Home | Office of Justice Programs*. URL: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/community-policing-mayors-municipal-service-model-community> (date of access: 19.03.2024).
5. Власюк О. С. Національна безпека України: еволюція проблем внутрішньої політики. Вибр. наук. праці. Київ : НІСД, 2016. 527 с.
6. Каляєв А. Теоретичні підходи щодо трансформації сучасних моделей державного управління у сфері безпеки та оборони. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 1 (54). Ч. 1. С. 13–19.
7. Костюшко О. Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки та порядку. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2017. № 1. С. 298–311.

8. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII : станом на 31 берез. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.03.2024).
9. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII : станом на 23 берез. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 08.03.2024).
10. Ситник Г. П. Державне управління національною безпекою України : монографія. Київ: Вид-во НАДУ, 2004. 408 с.
11. Терещук О. Д. Адміністративно-правові засади громадського контролю за правоохоронною діяльністю в Україні: теорія і практика: монографія. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 460 с.
12. Скільки поліцейських в Україні: фактична чисельність та законодавчі обмеження. *ФАКТИ ICTV*. URL: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20240313-skilky-policzejskyh-v-ukrayini-faktychna-chyselnist-ta-zakonodavchi-obmezheniya/> (дата звернення: 16.03.2024).

References

1. Graduate Blog (2021), “What is Security Studies?“, available at: <https://graduate.northeastern.edu/resources/what-is-security-studies/> (Accessed 15 March 2024).
2. E-International Relations (2021), “Multidisciplinary Approaches to Security: The Paris School and Ontological Security“, available at: <https://www.e-ir.info/2021/07/13/multidisciplinary-approaches-to-security-the-paris-school-and-ontological-security/> (Accessed 20 March 2024).
3. Sezal, M. (2019), “Origins of Differentiation in Critical Security Schools”, University of Groningen, available at: <https://docplayer.net/195109918-University-of-groningen-origins-of-differentiation-in-critical-security-schools-sezal-mustafa.html> (Accessed 21 March 2024)
4. Office of Justice Programs (2006), “Community Policing for Mayors: A Municipal Service Model for Community Policing and Beyond“, available at: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/community-policing-mayors-municipal-service-model-community> (Accessed 19 March 2024)

5. Vlasiuk, O. S. (2016), *Natsional'na bezpeka Ukrainy: evoliutsiia problem vnutrishn'oi polityky*. Vybr. nauk. pratsi [National security of Ukraine: evolution of domestic policy problems. Vibr. Nauk. Trudy], NISD, Kyiv, Ukraine.
6. Kaliaiev, A. (2018), “Theoretical approaches to the transformation of modern models of Public Administration in the field of security and defense”, *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1 (54), no. 1., pp. 13–19.
7. Kostiusenko, O. (2017), “Administrative and legal support for the implementation of the right of citizens to participate in the protection of Public Security and order”, *Yurydychnyj chasopys Natsional'noi akademii vnutrishnikh sprav*, vol. 1, pp. 298–311.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "On national security of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (Accessed 20 March 2024).
9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2018), The Law of Ukraine "About the National Police", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (Accessed 08 March 2024).
10. Sytnyk, H. P. (2004), *Derzhavne upravlinnia natsional'noiu bezpekoiu Ukrainy* [State administration of national security of Ukraine], NADU, Kyiv, Ukraine.
11. Tereschuk, O. D. (2018), *Administratyvno-pravovi zasady hromads'koho kontroliu za pravookhoronnoiu diial'nistiu v Ukraini: teoriia i praktyka* [Administrative and legal bases of public control over law enforcement activities in Ukraine: theory and practice], DP «Vyd. dim «Personal», Kyiv, Ukraine.
12. FAKTY ICTV (2024), “How many police officers in Ukraine: actual number and legal restrictions”, available at: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/20240313-skilky-policzejskyh-v-ukrayini-faktychna-chyselnist-ta-zakonodavchi-obmezheniya/> (Accessed 16 March 2024).

Стаття надійшла до редакції 25.03.2024 р.